

**LOUISIANA
UNDERVISNING**

UNDERVISNINGSMATERIALE FOR GYM/HF/VUC

HVILKET BILLEDE HAR DU AF USA?

To sorte, rapper-agtige fyre i hvide jakkesæt med hat og solbriller er fanget med kameraet under et besøg på en fastfood restaurant. En scene fra en moderne gangsterfilm eller virkelighed? Det kan være vanskeligt at skelne fiktion fra det levede liv - som tilfældet er her - og bare se de sorte fyre som nogle småsultne unge på vej hjem fra en fest på deres High School.

Stereotyperne spærrer. Stereotyper som skabes i vores bevidsthed bl.a. i kraft af film-, reklame- og musikindustrien såvel som nyhedsmedierne. Amerikanske billeder på nethinden er noget de fleste af os kan fremkalde uden nødvendigtvis at have besøgt USA. Frihedens land. Enhver sin egen lykkes smed. En supermagt. Et multikulturelt og -religiøst land, hvor præsidenter kan være tidligere filmstjerner eller opnå stjernestatus med ordene "Yes we can!".

JACOB HOLDTS AMERIKANSKE BILLEDER

Jacob Holdt er 23 år gammel, da han inviteres til Canada i 1970 for at arbejde på en farm. Året efter rejser han videre til USA og deltager bl.a. i demonstrationer mod krigen i Vietnam. Holdt begynder at blaffe i USA og tilbagelægger mere end 160.000 km i perioden 1972-75.

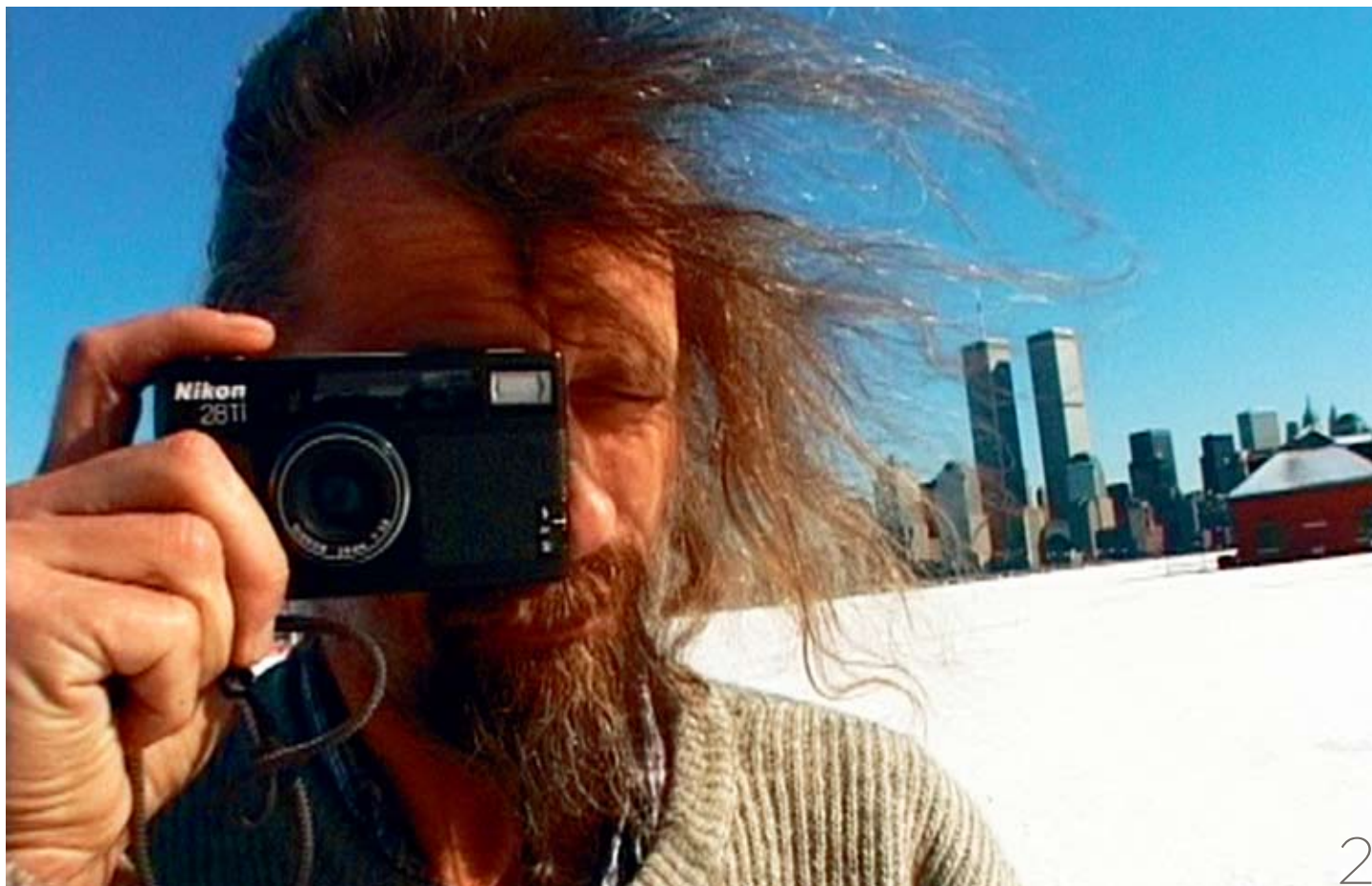
Med sig "on the road" har han sit første kamera, som han i 1971 har fået af sine forældre i fødselsdagsgave. Fotografierne, der er taget med en billig film, fungerer som notitser på rejsen; en "slags dagbog". For at få råd til film og fremkaldelse sælger Holdt blod to gange ugentligt.

Uden at været skolet som fotograf kan Holdts billeder ses i lyset af en lang tradition for amerikansk dokumentarisme. Den omfatter den danske fotograf Jacob Riis (1849-1914), der fotograferede de fattige i New Yorks

Udstillingen *Tro, håb og kærlighed - Jacob Holdts Amerika* viser os et noget andet USA. Gennem de sidste 40 år har Holdt med sit kamera rettet blikket mod de oversete, udstødte eller ignorerede amerikanere, som han knytter venskaber med og tilbringer tid sammen med. Det er ofte ofre for racisme - de fattige og marginaliserede sorte i ghettoen, men også de fattige og marginaliserede hvide i fx Ku Klux Klan. Selv om hans fokus er mennesker og det menneskelige ved dem, er visse fotografier også rene og skære beskrivelser af det amerikanske landskab med sine broer, byer, sumpområder, usle shacks og løfterige reklameskilte.

slum allerede i slutningen af 1800-tallet, men også depressionens dokumentarisme som Dorothea Lange (1895-1965) og Walker Evans (1903-1975).

Siden er Holdt vendt tilbage til USA adskillige gange, bl.a. i 1982 med sin to-årige søn for at vise ham ghettoen med ønsket om at gøre ham til fordomsfri verdensborger. Sidste gang Holdt besøgte USA var i foråret 2009 for at besøge venner og foretage en ny opdatering af hans amerikanske billedbank. Udstillingen *Tro, håb og kærlighed - Jacob Holdts Amerika* giver derfor et godt afsæt for diskussioner om udviklingen af det amerikanske samfund i løbet af de sidste 40 år, vores egne billeder af USA og ikke mindst frygt og fordomme i vores eget land i forhold til dem, "vi ikke vil lege med".

Skønheden og Udyret, Baggie med præsident Nixon, Greensboro, NC, 1974

Alene i en sofa sidder en sort kvinde bøjet over sin baby, som hun hjælper med at drikke af et glas. Et hvidt lys falder på dem i en ellers mørk stue og fanger de klare farver i deres tøj - rosa, hvid og blå. Bagved toner et billede af en hvid mand i skjorte og jakkesæt frem på fjernsynsskærmen.

Umiddelbart et enkelt og hverdagsagtigt motiv, der giver indtryk af ro, intimitet og moderlig omsorg. Kvindens karakteristiske afro, som i disse år står som symbol i "Black is beautiful" bevægelsen, giver billedet en politisk drejning, når hun ses sammen med billedet af den på det tidspunkt upopulære, amerikanske præsident Nixon i fjernsynet. Det er kort inden, han er tvunget til at gå af pga. Watergate-skandalen i 1974.

Allerede her starter billedets fortælling. En ny dramatisk - og tragisk - drejning får det, når Jacob Holdt fortæller, at kvinden (hans daværende kæreste) ved navn Baggie, en måned efter billedet er taget, bliver arresteret for et bankrøveri og får 25 års fængsel.

VAGABOND-METODEN

Når Holdt fotograferer, søger han at nå ind til, hvad han kalder "den dybere virkelighed". Den viser sig ofte først, når han har tilbragt noget tid sammen med de mennesker, han tager billeder af. Typisk bor han et par dage sammen med folk, inden han begynder at fotografere dem. Her begynder de at slappe af og glemmer at opretholde en facade.

Mens han lever som vagabond, bor han 381 forskellige hjem fordelt på 48 stater. Han bor ikke samme sted mere end højst nogle uger af gange - typisk kun nogle dage. Vagabond-metoden åbner døre og etablerer et særligt forhold mellem fotograf og de mennesker, han fotograferer.

Som vagabond er han afhængig af deres hjælp og gæstfrihed, hvilket giver værten eller værtinden en følelse af

Spørgsmål:

- Hvad vil Holdt have os til at fokusere på i billedet, og hvordan styres vores blik?
- Hvordan påvirker Holdts billedtitel vores oplevelse af billedet?
- Fjernsynet er et tilbagevendende element i Holdts billeder. Hvilke grunde kan der være til, at han er optaget af det?

"Jeg har altid sagt, at jeg ikke var nogen god fotograf, men en god vagabond. God til at komme ind i hjem, hvor ingen andre kunne komme, men hvor enhver (idiot) kunne tage et godt billede".

at være "ovenpå". Alle - sorte, hvide, rige, fattige, racister, junkier, ludere, alfonsere, skydegale - viser Holdt deres venlighed og tillid. Omvendt er han af den overbevisning, at hans nærvær og interesse hjælper de mennesker, han møder til at føle sig set og hørt i stedet for at opleve fordømmelse.

Spørgsmål:

- Er der billeder, som vagabond-metoden afskærer Holdt fra at tage?
- Overvej hvilket magtforhold der bringes i spil ved, at Holdt er en hvid mand fra middelklassen, når hans motiv fx er sorte mænd og kvinder? Er det et problem?

134 årige Charles Smith blev bragt til USA som slave, Bartow FL 1974

En kroget hånd holder en cigaret op til munden. Øjnene er lukkede, ansigtet indsunket og benet. Det tilhører en sort herre nydeligt klædt i blå jakkesæt og med bredskygget hat. Men lænestolen, han sidder i, fortæller en anden historie. Armlænet er fuldstændigt flosset, og hans fingre søger det sted, hvor polstringen er væk og det nøgne træ nedenunder træder frem.

Den 10. april 1974 fik Jacob Holdt, hvad han beskriver som et af sine vigtigste lifts som vagabond. En sort socialarbejder samler ham op og spørger efter at have set hans billeder, om han havde lyst til at møde USAs eneste overlevende slave. Det er manden, vi ser på billedet, som på det tidspunkt også er den ældste borger i USA.

KAN BILLEDER FORANDRE VERDEN?

Holdt er både fotograf og fortæller. Indtil for nylig har Holdt ikke ville vise sine fotografier, uden at de skulle ledsages af hans ord. Det handler om frygt for at blive misforstået og ønsket om at ville styre budskabet.

I 1976 sammensætter Holdt et femtimers multimedieshow, Amerikanske billeder, der blev vist i bl.a. Europa og USA over 6.000 gange verden over og alene 1.150 gange i USA. I 1977 udgiver Holdt Amerikanske billeder som bog og åbner sit eget teater i Købmagergade, hvor Amerikanske billeder kører i 10 år.

Billedshowet danner udgangspunkt for racisme workshops, hvor deltagerne bliver indbudt til og bedt om

Den 134 årige Charles Smith blev i alder af 12 år fanget og ført fra Afrika til New Orleans. Her købte en rancher fra Texas ham, og han tog sin ejers navn. Charles Smith kom til USA i 1853. Ved slaveriets ophævelse 12 år senere var han 25 år. Netop slaveriets betydning står som et centralt spørgsmål for Jacob Holdt. Hvad gør det ved et menneske at blive gjort til en handelsvare? Og hvordan har århundreders slaveri påvirket amerikanernes sind – sorte som hvide?

at afdække og gennemarbejde deres frygt og fordomme. Holdt bruger efterhånden fra starten af 80'erne størstedelen af sin tid på at turnere med sit foredrag til universiteterne i USA til fordel for Danmark. Trods den store opmærksomhed omkring hans billedshow, møder Holdt også kritik for at komme til at forstærke sexisme, racisme og klassefordomme.

Fra starten af 1990'erne trapper Holdt ned på foredragene i USA og prioriterer foredrag herhjemme pga. den stigende racisme i Danmark. Han kaster sig samtidig over arbejdet som fotograf for ulandsorganisationen CARE og deltager bl.a. i FNs racisme konference i 2001.

Pige med hvid dukke, Detroit, MI, 1972

FRYGT OG FORDOMME

På en veranda sidder en lille sort pige på de nøgne gulvplanker. Hun holder en hvid, halvskaldet dukke, der står på hendes ben med ansigtet vendt mod hende. Pigen ser væk, rynker brynene og krummer tæerne.

Selv om billedet har snapshotets præg og langt fra virker arrangeret, er det et motiv bygget op omkring klare modsætninger: Sort-hvid, stor-lille, naturlig-kunstig (menneske-dukke) ovenpå-nedenunder. Vi forstår verdenen ved at ordne og kategoriserer den, men ifølge Holdt producerer denne kategorisering racisme.

Der optræder mange børn i Holdts billeder. For Holdt er den vigtigste nøgle til forståelse af racisme at finde i vores barndom og de fordomme, vi får med hjemmefra. Han skelner mellem den lille og store racisme. Den lille racisme hos de få ekstremister stammer i reglen fra voldsom mishandling eller incest i barndommen. Den langt alvorligere store racisme kommer ifølge Holdt i kærlighedens navn: fordi vores forældre ønskede at beskytte os fra det, de selv lærte at frygte.

Spørgsmål:

- Hvilket indtryk giver fotografiet af pigens liv?
- Giv et bud på en anden komposition, der ville ændre den måde, vi aflæser billedet?
- Er du enig med Jacob Holdt i, at vores frygt og fordomme går i arv? Er der forskel på dine forældres og dine egne fordomme?

Svøbt med kærlighed i hadets tomme symbol, Butler, IN, 2002

Hvad er mere uskyldigt end et sovende barn? Hvordan virker det på os, når vi opdager, at tæppet, som skal holde barnet varmt, er et sydstatsflag? Et flag, der er blevet et vigtigt symbol på had mod de sorte, især af Ku Klux Klan.

Barnet er en Ku Klux Klanleders barnebarn, Catja. "Hun bliver ikke noget hadsk menneske" siger Holdt. "Hun er svøbt med kærlighed. Det er mishandlede mennesker, der bliver hadefulde, hvis man overhovedet skal kalde det had. Jeg kalder det smerte."

Holdt har længe været optaget af Ku Klux Klan og bl.a. fotograferet deres korsafbrændinger tilbage i 70'erne. I 2002 indleder han et samarbejde, hvor han interviewer klan-medlemmerne om deres barndom, og hvordan de er blevet mishandlet. Ideen er at producere en dvd om racisme. Han besøger klanen og ifører sig endda deres hvide kutter, som han kalder klovnedragter. Hele hans arbejde som fotograf bygger på ideer om at nå ind til mennesket bagved.

Ved at vise sit nærvær, interesse og ved at afstå fra at fordømme mennesker, der i forvejen er udstødte, er det Holdts oplevelse, at han kan hjælpe dem til at komme i kontakt med det gode i dem selv. Også en seriemorder, der fortæller om de sorte, han har slået ihjel og med hvilke våben. Eller når hans kone banker deres lille datter for øjnene af Holdt.

Spørgsmål:

- Hvordan ser vi den lille pige? Hvilke elementer i billedet skaber sympati/antipati?
- Hvad tænker du om Holdts praksis? Og kan der være andet, der driver Holdt end ønsket om at vise sit nærvær og kærlighed til samfundets udstødte - klanmænd, nazister, seriemordere og voldsmænd.

".. når jeg taler om 'vores racisme' er det altid lettest at starte med de racister som 'forekommer' værre end os selv. Al racisme er jo en projektion ud på andre. Vi går jo ikke til daglig rundt og ser os selv som racister.... Vi ved jo nu, at ingen fødes sådan. Børn i alle samfund fødes jo med et åbne, kærlige sind med appetit på livet - indtil vi skader det."

Tro, håb og kærlighed. Henry får besøg af sin kone, 1974

Forenet i et kys og adskilt af fængslets tremmer. Hænder der griber ud efter den elskede. Fotografiet "Henry får besøg af sin kone" tager os med ind i fængslet, bogstaveligt talt helt ind i fængselscellen hos en navngiven indsat: Henry. Her bliver vi vidne til et intimt, kærligt øjeblik på tæt hold.

Den lysende gule væg bag den fængslede mand og gitterdørens rødbrune farve forstærker den varme stemning i billedet og viser en verden fjern fra det anonyme, trøstesløse liv, som vi ofte forbinder med fængslets virkelighed.

Udstillingen *Tro, håb og kærlighed - Jacob Holdts Amerika* viser en fotograf, der ikke bare stræber efter at nedbryde frygt og fordomme, men også har evnen til se den flygtige skønhed og kærlighed, hvor den end er - "inden for murene" eller i ghettoen. Her er det nærliggende at trække paralleller til den amerikanske fotokunstner Nan Golding (f. 1953) og den engelske yngre billedkunstner Richard Billingham (f.1970).

Selv om mange af Jacob Holdts venner har siddet eller stadig sidder i fængsel, kender han ikke manden Henry. Det er en hvid velhavende kvinde, som insisterer på at tage Jacob Holdt med i fængslet. Hun nedstammer fra en familie, der tidligere har haft slaver, og selv har hun kastet sin kærlighed på sorte indsatte.

Opgave:

- Brug mobilen og lyt til Holdts andre billedfortællinger. Skriv herefter din fortælling ud fra dette fotografi, hvor du antyder, hvilken historie der går forud fængslet eller venter ham, når han bliver løsladt.

LINKS, LITTERATUR OG ANDRE FORSLAG

[www.American-pictures.com /Jacob Holdts hjemmeside](http://www.American-pictures.com/Jacob%20Holdts%20hjemmeside)
www.dr.dk/skole/samfund/tema/amerika

Litteratur

Ralph Ellison (1953): *The invisible man*
Alex Hayley (1976): *Roots*
Toni Morrison (1987): *Beloved*
Richard Prices (1992): *Clockers*
David Simon og Ed Burn(1997): *The Corner*

Film

Michael Moore (2002): *Bowling for Columbine*, *Sicko* (2007)
Lars von Trier (2003): *Dogville*
Alan Parker (1988): *Mississippi Burning*
Spike Lee (1992): *Malcolm X*
Gus van Sant (2008/9): *Milk*

Musik

Isaac Hayes (1971): *Theme from Shaft*
Marvin Gaye (1972): *Trouble man* og anden *Blaxploitation* musik fra 70erne.
Moondog (2005): *Viking of Sixth Avenue*
The O'Jays (1973): *Ship away*. (1975) *Survival*
Jimmy Cliff(1973): *Poor Slave*

Mobilguide:

Hør Jacob Holdt fortælle historien bag en række af sine fotografier

Sms holdt til **+45 40 600 200**

Du modtager derefter en sms.

Åbn sms'en og din telefon kobler sig på internettet. Tryk ud for det ønskede billede, og lyt til fortællingen.

Du betaler selv forbruget via dit teleselskab, der takserer brugen af internettet fra mobiltelefoner. Få yderligere information om taksterne under menuen hjælp i mobilguiden